

MOKYMAI LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS MOKYTOJAMS

Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo bendrosios programos
įgyvendinimas: patirtis ir gebėjimų ugdymas

2018 m. gruodžio 11,12, 29 d. seminarai Vilniuje, Klaipėdoje, Šalčininkuose

**Kaip motyvuoti dirbti per lietuvių kalbos ir literatūros pamokas žemesnių
gebėjimų mokinį?**

1. Leiskime mokiniams patirti sėkmę.

- Ruošdamiesi kontroliniam darbui, pasirinkime dvi iš eilės einančias pamokas. Per pirmąją pamoką atlikime analogiškas užduotis. Mokiniai gavę panašias užduotis per kontrolinį darbą jausis saugiai, jiems nekils klausimų ir juos lydės sėkmė.

Analogiškų užduočių pavyzdžiai, 9 klasėje pakartojus dalį morfologijos kurso.

I variantas

Skaitvardis, daiktavardis ir būdvardis ..... Užpildyti
lentelę. (5 taškai)

Žodis	Kalbos dalis	Giminė	Skaičius	Linksnis	Laipsnis
džiaugsmą					
šeštąja					
geriausiems					
linksmomis					
ketveriose					

1. Skaičius parašykite žodžiais. (8 taškai) Su 3 ..... draugais, pasakyk 2 .....
draugėms, pasodinau 15 ..... daigų, atvyko 67 .....
..... sportininkai, matau 19 ..... paukščių, dalyvavau 3 .....
varžybose, įmušė 3 ..... įvarčius, susitiksim po 6 ..... metų.

2. Irašyti raides ir paaiškinti rašybą. (7 taškai)

Su antr__j__ dukrel__ - .....
Atpjovė tr__s__ ketvirt__s__ torto - .....
Kam? nauj__sn__ suknel__ - .....
Su dv__jais marškiniais - .....
Trej__tas bičiulių - .....

II variantas

Skaitvardis , daiktavardis ir būdvardis .....

1. Užpildyti lentelę. (5 taškai)

Žodis	Kalbos dalis	Giminė	Skaičius	Linksnis	Laipsnis
Skausmui					
Penkioliktose					
Linksmesnius					
Tamsius					
Trejas					

2. Skaičius parašykite žodžiais. (8 taškai) Su 2 ..... pagalbininkais, liepk 3 ..... draugėms, pasodinau 12 ..... medelių , atvyko 96..... diplomatai , pastebėjau 19 ..... valčių, dalyvavau 4 vestuvėse, išdaužė 5 ..... langus, susitiksime po 2 ..... metų.

3. Įrašyti raides ir paaiškinti rašybą. (7 taškai)

Ties plač ___ ja ___ upe - .....
 Pridėk tr ___ s ketvirt ___ s ___ dalis - .....
 Kam? puik ___ sn ___ minč ___ - .....
 Su tr ___ jais kailiniais - .....
 Trej ___ tas draugų - .....

2. Leiskime patirti sėkmę, „nenuleidami kartelės“!

- **Žodžių diktantas** – viena iš sunkiausių užduočių silpnesniems mokiniams. Gavusiam nepatenkinamą pažymį mokiniui sudarykime galimybę perrašyti darbą, prieš tai paskyrę konsultacijos laiką.
- **Pirmąjį kartą rašydami, skirkime užduotis orientuotas ir į aukštesnių bei visutinių gebėjimų mokinius (I variantas lentelėje), o perrašant darbą reikėtų skirti tokius rašybos atvejus, kurie šiek tiek lengviau patikrinami pagal taisykles (II variantas lentelėje). Tikslas – motyvuoti mokinį: juk jis ugdėsi įgūdžius konsultacijoje ir dabar jam sekėsi geriau.**

Įvertinkite žodžių diktanto sunkumo lygį. Diktanto žodžių skaičius: VIII kl – 35-40 ž., IX kl. – 40-45 ž.

Sukurkite II variantui lengvesnes užduotis pagal tas pačias taisykles kaip ir I varianto žodžiai.

I variantas Žodžių diktantas vidutinių ir aukštesnių gebėjimų mokiniams	II variantas Žodžių diktantas žemesnių gebėjimų mokiniams
tamsesnei nakčiai sušalo kojeles	didelei lėlei šąla rankelės

ūš lėktuvai be abejo vykdyti užduotį trukdyti užsiėmimą šešiasdešimt metų sulaukusiai senelei atjojęs į didžiulę tvirtovę rūpintūsi pažįstamais balina drobes kaži koks žmogus išsuko nereikalingą varžtą mažajai dukteriai platųjį kelią paskelbs naują žinią gerąsias drauges po mūsų savivaldybę ypatingas kraštas (44 ž.)	atveš dovanų be abejonės dirbti darbą .... au pabalo laukai ..... išskrido iš..... .... gerųjų draugijų ....
---	--

3. Jei mokiniai neperskaito namuose didesnės apimties kūrinio, skirkime jiems užduotį, kuri įpareigotų mokinį atidžiai klausytis pasakojimo ir pildyti paruoštą užduočių lapą. (Pavyzdys – *Ivykių sekos žemėlapis, analizuojant I.Šeiniaus „Kuprelį“*)

4. Siekime grįžtamojo ryšio ugdymo procese.

Pagal John Hattie ir Helen Timperley

- Grįžtamasis ryšys yra vienas stipriausių veiksnių, turinčių įtakos mokymuisi ir pasiekimams, tačiau jo poveikis gali būti ir teigiamas, ir neigiamas.
- Duomenys rodo, kad nors grįžtamasis ryšys daro vieną didžiausių įtakų, jo efektyvumas priklauso nuo tipo ir pateikimo būdo.

9... kl. mokin.....

I pusmečio lietuvių kalbos ir literatūros įsivertinimo lapas

0 - blogai, 1 –patenkinamai, 2 – gerai, 3 – labai gerai

Morfologija. Kalbos dalys ir rašybos taisyklės bei jų taikymas.	Man atrodo, kad šiuos dalykus mokėjau 0 1 2 3	Per pirmą pusmetį viską pakartojome. Dabar moku 0 1 2 3	Ar padariau pažangą? Kas lėmė pokyčius?Ar galėčiau geriau? Ką dar galiu?
Literatūra. Knygų skaitymas. Polinkis	Man atrodo, kad iki 9 klasės man šie dalykai sekėsi	Per pirmą pusmetį reikėjo nemažai skaityti, diskutuoti per	Ar padariau pažangą? Kas lėmė pokyčius?Ar galėčiau geriau? Ką dar galiu?

Augutė Liutkevičienė

analizuoti kūrinį, vertinti, diskutuoti.	0 1 2 3	pamokas. Manau, man sekėsi 0 1 2 3	
Rašinių rašymas.	Iki 9 klasės rašinius rašiau 0 1 2 3	Per pirmą pusmetį rašiniai sekėsi 0 1 2 3	Ar padariau pažangą? Kas lėmė pokyčius? Ar galėčiau geriau? Ką dar galiu?
Pažymys	8 klasėje -	9kl. I pusm. -	Ar esu patenkintas savo pažymiu?

Kaip galėčiau pasiekti geresnių rezultatų?.....

Svarbiausias II pusmečio tikslas - .....

- **Mokiniai, siekdami tikslo, gali išsiugdyti veiksmingų klaidų aptikimo įgūdžių, leidžiančiu patiems sau pateikti grįžtamąjį ryšį. Toks klaidų aptikimas gali būti labai svarbus, jei mokiniai turi tam tikrų minimalių žinių ir supranta užduotį, kuriai reikia kurti strategiją ir viską reguliuoti.**

Pastraipos įsivertinimas, skatinantis motyvaciją

Ar aš jaučiuosi žmogus iš Lietuvos? Alberto darbas

1. Aš manau, kad tikrai esu žmogus iš Lietuvos. 2. Pirma, mano viena iš gimtųjų kalbų yra lietuvių. 3. Jau būdamas trejų metų šnekėjau lietuviškai ir tikrai tai mane daro žmogum iš Lietuvos. 4. Šią kalbą mokosi žmonės visame pasaulyje. 5. Antra, tai visi papročiai ir tradicijos. 6. Švenčiu visas šventes, kurias šventė mano protėviai ir jos visiškai nesiskiria nuo dabartinių. 7. Taip pat laikausi tų pačių tradicijų kaip ir protėviai. 8. Ir tai vėl sako, kad esu žmogus iš Lietuvos. 9. Na ir trečia, man yra labai įdomi Lietuvos istorija ir viskas, kas su ja susiję. 10. Noriu žinoti viską apie Lietuvą, aplankyti žymias vietas ir daug keliauti po Lietuvą, sužinot, kaip ir kur gyveno senieji lietuviai ir t.t. 11. Taigi mano išvada tokia: aš tikrai esu žmogus iš Lietuvos. 12. Aš čia pradėjau savo kelią, čia jį ir užbaigsiu.

VERTINDAMI, **pirmiausia pasakykite 3 teigiamus dalykus** apie šią pastraipą. ☺

- 1) .....
- 2).....
- 3).....

Pastraipos analizė ir įsivertinimas

Aukštesniųjų gebėjimų mokiniams (Įsivertinimo kriterijus kuriasi patys)

1. Ar tinkamas teiginys? Pagal kokius kriterijus įvertinote?

- .....
2. Kiek yra argumentų? Ar tie argumentai tinkami? Kaip nustatėte argumentų tinkamumą?
- .....
- .....
3. Ar argumentai svarūs, tai yra ar jie išplėtoti, ar teikia informacijos: ar pasiremiamas faktais, kūriniais, žymių žmonių ar liaudies išmintimi, savo patirtimi? O gal tik tuščios frazės?
- .....
- .....
- .....

Žemesnių gebėjimų mokiniams (Įsivertinimo kriterijai pateikiami)

Įsivertinimo kriterijai	Ką reikia tobulinti? Kaip tobulinsiu?
1. Teiginys turi atsakyti į temą.	
2. Argumentai turi įrodyti teiginį.	1)..... 2)..... 3).....
<u>2.1. Argumentų kokybė. Įrodinėdamas remiuosi kūriniais, faktais, pavyzdžiais iš gyvenimo.</u>	1)..... 2)..... 3).....
<u>3. Neturi būti sakinių, minčių, neįrodančių teiginio, tai yra neturi būti nukrypimų nuo temos.</u>	
<u>4. Pastraipos pabaigoje turi būti viską apibendrinanti išvada.</u>	

Paskatinkime mokinius redaguoti darbus ir gauti geresnį pažymį!

5. Patraukli ir įveikiama užduotis skatina motyvaciją!

Siekiamybė: mokinys – aktyvus pamokos veikėjas, o nepasyvus klausytojas!

- Mokiniam pateikiama vaizdo medžiaga LIETUVOS TŪKSTANTMEČIO DATOS - KRISTIJONAS DONELAITIS (youtube). Mokiniai žiūri, klauso ir pildo užduočių lapą.

Užduotis 6 kl. mokiniams klausant pasakojimo apie K.Donelaitį.

1. Kada gimė ir mirė K. Donelaitis? .....
2. Kur K.Donelaitis mokėsi? .....
3. Kur gyveno K.Donelaitis 36 metus? .....
4. Kokia K.Donelaičio profesija? .....
5. Koks svarbiausias K.Donelaičio kūrinys? .....
6. Kaip šį kūrinį pavadino pasakotojas? Kodėl? .....
- .....
7. Ką dar sužinojai? .....

Pasitikrinkite su draugu. ☺ Jei kilo klausimų, klauskite mokytojos. ☺

Surask žemėlapyje vietą, kur gyveno Kristijonas Donelaitis.

➤ **Užduotis 8 kl. mokiniams**, kalbant apie Simono Daukanto asmenybę.

Sudominantis klausimas: *Ar pažįstate žmogų, kuris iš Žemaitijos, Kalvių kaimo (Skuodo raj.), pėsčias atėjo į Vilnių mokyti?*

Užduotis mokiniams:

Pasiimkite telefonus, eikite į programą *maps.lt* ir raskite maršrutą *Kalviai, Skuodo raj. – Vilnius*

- Kiek kilometrų turėjo nueiti? Per kiek laiko jis galėjo nueiti?
- Šasiuviniuose nubrėžkite kreivę, žyminčią jo nueitą kelią, ir pažymėkite didesnius miestus ir miestelius, pro kuriuos jis keliavo.
- Internete raskite informaciją ir atsakykite į pateiktus klausimus // Žiūrėdami ištrauką iš dokumentinio filmo „Simonas Daukantas“ atsakykite į klausimus. (Sukurkime klausimus apie S.Daukantą)

KAS TOKS SIMONAS DAUKANTAS?

Kokius klausimus užduosime mokiniams?

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....

Augutė Liutkevičienė

1. Apibendrinkdami informaciją apie S.Daukantą, apibūdinkite jo asmenybę. ....

.....
.....

Galite pasinaudoti tinkamais žodžiais iš šio sąrašo: išsilavinęs, linksmas, atkaklus, ryžtingas, protingas, patriotas, kuklus, kūrybingas, darbštus.....

**6. Šventinės pamokos – galimybė kurti gerus santykius, užsidirbti kaupiamąjį balą ar gerą pažymį.
Kalėdiniai bilietai**

1. Kas parašė pirmąjį lietuvišką grožinį kūrinį?
Donelaitis, Mažvydas ar Daukša ?

2. Kas išleido Donelaičio „Metus“? Ruigys, Rėza ar Jordanas?

5. Kada gimė Donelaitis? 1714-01-01, 1741-01-01 ar 1818-01-01?

12. Kas šių eilučių autorius?

„ Ne žemės derlumu, ne drabužių skirtingumu, ne šalies gražumu, ne miestų ir pilių tvirtumu gyvuoja tautos, bet daugiausia išlaikydamos ir vartodamos savo kalbą, kuri didina ir išlaiko bendrumą, santaiką ir brolišką meilę. “

Mažvydas, K.Donelaitis, M Daukša

Linkiu tikėjimo savo mokiniais!